

I Danmark blev videnskaben også brugt som våben i opgøret med militærgymnastikken. Striden medførte som omtalt, at regeringen blev tvunget til at nedsætte en gymnastikkommission, der skulle afklare, på hvilket grundlag gymnastikken i folkeskolen skulle bygge. Den lille Gymnastikkommission blev nedsat i 1887, og Den store Gymnastikkommission to år senere.

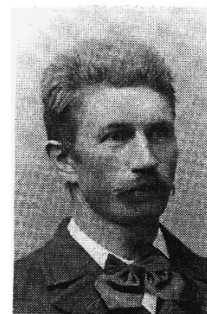
Striden afspejlede sig i de mindste detaljer i kommissionens arbejde. Et af spørgsmålene var: skulle der i gymnastikken vendes til *både* højre og venstre, eller *kun* til højre?

Med udgangspunkt i videnskabelige argumenter holdt den svenske gymnastiks tilhængere på, at der skulle vendes til både højre og venstre, mens militærgymnastikkens tilhængere med udgangspunkt i militære argumenter holdt på, at der kun/skulle vendes til højre.

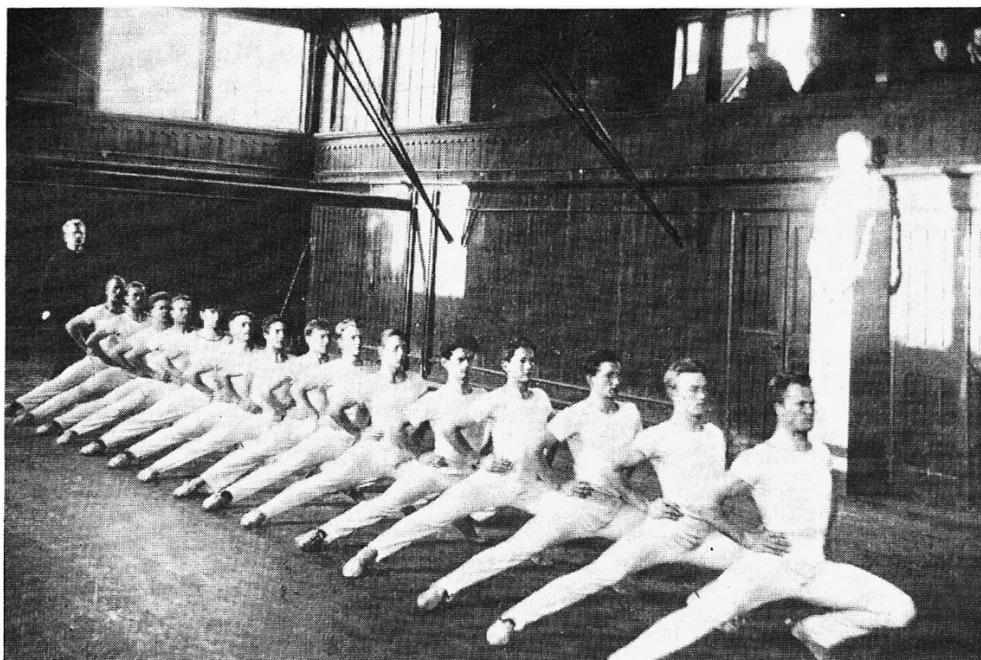
Det svenske synspunkt var, at der skulle være *ligesidighed* i øvelsesvalget; og det blev begrundet videnskabeligt. En bøjning til venstre skulle efterfølges af en bøjning til højre, og en vending til venstre skulle modsvares af en vending til højre. Ligesidighed i øvelsesvalget skulle fremme en sund og harmonisk kropsudvikling. Det var imod menneskeorganismens love at være ensidig. Det militære synspunkt var, at der skulle være retning i geledderne. Og den blev fremmet ved kun at vende til højre. Vending til både højre og venstre ville skabe forvirring og uorden i rækkerne. I denne detalje, som i de fleste andre, sejrede det svenske synspunkt.

Inden for den frivillige gymnastik på landet fortrængte den svenske gymnastik gradvis den militære fra 1884. Det skete

Striden om vendinger

Niels Hansen Rasmussen (1854–1924). Gymnastikpædagog, hentede den svenske gymnastik til Vallekilde Højskole i 1884, var medlem af Den store Gymnastikkommission, opførte i 1898 gymnastikhuset ved Vodroffsvej i København

under voldsom modstand fra officerernes side. I 1887 udtalte 64 officerer fra ti garnisoner efter et møde i Fredericia: „vi anser det for meget forkasteligt, at der er Skytteforeninger her i Landet, der har indført svensk Gymnastik i Kredsene ... Vi vilde anse det for heldigt, om disse Foreninger atter vendte tilbage til den Gymnastik, som for Skytterne, de vordende Soldater, absolut vilde være den gavnligste.“ [5]. Men i stedet for at forskrække bønderne bevirkede officerernes modstand, at de desto mere ivrigt gik ind for den svenske gymnastik.

Systemskiftet inden for gymnastik blev fuldført samme år, som systemskiftet blev gennemført inden for politik: parlamentarismen blev indført i 1901 og de nye venstreministre med J.C. Christensen og W.H.O. Madsen i spidsen gik da også til morgengymnastik hos N.H. Rasmussen, manden, der havde importeret den svenske gymnastik til Vallekilde Højskole og siden var rejst til København for at „erobre hovedstaden“ med den lingske gymnastik.

Forskydningen fra den militære til den svenske gymnastik kunne registreres ved de mange gymnastikfester, der hvert år blev afholdt landet over. Specielt de store landsfester var et godt barometer. Den 6. almindelige danske Skytte- og Gym-

Systemskifte inden for gymnastikbevægelsen 89

„Løft hovedet, så lyset kan falde på det!“ blev det slagord, der omkring århundredskiftet rungede i øvelseshusene på landet. Gymnastikken skulle bidrage til frigørelse ved at fjerne den undertrykkelse og selvundertrykkelse, der sad i kroppen

nastikfest i 1901 blev af grundtvigianerne bevidst placeret i København, der var højrefløjens højborg. Her viste næsten alle hold svensk gymnastik. Grundtvigianerne havde sejret såvel politisk som legeskulturelt.

I 1889 afsluttede Den store Gymnastikkommission sit arbejde med at udgive en håndbog, der næsten fuldstændig byggede på de lingske principper. Den blev samme år autoriseret til brug i folkeskolen og antaget af De danske Skytteforeninger som grundlag for gymnastikken. Så selv om grundtvigianerne først fik den parlamentariske magt i 1901, havde de siden 1894 skaffet sig større og større indflydelse på det politiske og administrative plan. J.C. Christensen, som var venstres stærke mand, havde som formand for finansudvalget således overordentlig stor indflydelse, og han skulle få stor betydning for den videre udvikling – både på det politiske og gymnastiske plan.